

การคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณี เสิร์ชเอนจิน

Protection of the Right to Be Forgotten on the Internet: The Study of Search Engine

¹ภารดี ปลื้มโกศล (Paradee Plumkoon)

²อัญธิกา ณ พิบูลย์ (Auntika Na Pibul)

³วราภรณ์ วนาพิทักษ์ (Varaporn Vanaphituk)

คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(Graduate School of Law, National Institute of Development Administration)

Email: pornandporn@yahoo.com

Received November 23, 2021; **Revised** December 30, 2021; **Accepted** April 5, 2022

Abstract

The objectives of this study were: (1) to study the problems and methods to protect personal data and the right to be forgotten by the internet search engines in Thailand; (2) to analyze the principles and practices under Thai and foreign laws to protect the right to be forgotten by the internet search engines; and (3) to recommend a proper guideline for protecting the right to be forgotten by the internet search engines in Thailand. This study employed a qualitative research method by analyzing legal documents such as law textbooks, articles, theses, court judgments, and online data from both local and foreign sources. The study found that the Personal Data Protection Act B.E. 2562 provides uncovered and unclear provisions on the right to be forgotten by internet search engines. The study recommends promulgating the regulations for exercising rights and providing exemptions for the right to be forgotten by the internet search engines explicitly at the secondary law level as an appropriate guideline for protecting the right to be forgotten by the internet search engines in Thailand.

Keywords: Right to be forgotten; Protection of personal information; Search engine

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ต กรณีเสรีชนเอนจินในประเทศไทย (2) วิเคราะห์หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสรีชนเอนจิน ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ และ (3) เสนอแนะแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสรีชนเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาของศาล เอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตต่อเสรีชนเอนจินที่ยังไม่ครอบคลุมชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้ในการบังคับใช้สิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตต่อเสรีชนเอนจินอาจเกิดปัญหา ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิและข้อยกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน ครอบคลุมในลักษณะกฎหมายลำดับรอง เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสรีชนเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: สิทธิในการถูกลืม; การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล; เสรีชนเอนจิน

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้สังคมสมัยใหม่เป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดนที่ทุกอย่างเชื่อมถึงกันหมด การค้นหาข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การส่งข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูลบนระบบอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลาทั่วโลก โดยเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลบนระบบอินเทอร์เน็ตมีการปรากฏเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเอง หรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะที่เกิดจากการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของเสรีชนเอนจิน หากข้อมูลที่จัดเก็บซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล และมีการนำข้อมูลไปใช้ในการประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจส่งผลให้บุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้รับความเสียหายได้ (Serirak, 2014) การเติบโตอย่างมากของเนื้อหาออนไลน์และความจุของเซิร์ฟเวอร์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้อินเทอร์เน็ตโพสต์ครั้งเดียวยังคงออนไลน์จนกว่าแหล่งที่มายืนยันว่าจะลบออก เป็นที่มาของนิยามคำพูด “อินเทอร์เน็ตไม่เคยลืม” ที่เจฟฟรีย์ โรเซน ได้รับการยอมรับในปี ค.ศ. 2010 (Rosen, 2010) และกลายเป็นปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะระยะเวลาผ่านไป ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวนั้นอาจส่งผลร้ายต่อผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้ในภายหลัง เช่น เป็นข้อมูลที่ล้าสมัยแล้ว หรือหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ หรือการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ข้อมูลดังกล่าวยังคงอยู่ตลอดบนระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น

โดยสิทธิในการถูกลืมหรือสิทธิในการลบ (right to be forgotten/ right to erasure) ได้มีการพัฒนาโดยสหภาพยุโรป และได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมถึงได้มีการกำหนดข้อยกเว้นของสิทธิในการถูกลืมและสภาพบังคับของการฝ่าฝืนสิทธิดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ในข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR) ในฐานะกรอบทางกฎหมายด้านการคุ้มครองข้อมูลของสหภาพยุโรป โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิต่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในอันที่จะลบข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

ตนโดยไม่ชักช้า เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการประมวลผลข้อมูล เป็นต้น (Lee, 2016)

ในปัจจุบันประเทศไทย ได้มีการกำหนดรับรองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ไว้ในรัฐธรรมนูญ และได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งได้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 แต่เฉพาะหมวดบทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 5 หมวด 6 หมวด 7 และความในมาตรา 95 และมาตรา 96 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการ ที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ให้ยกเลิกความในมาตรา 2 เกี่ยวกับช่วงเวลาในการบังคับใช้ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2563 เป็นพระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งเสรีชนจีนถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหรือกิจการตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา นี้ลำดับที่ (13) กิจการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ และดิจิทัล ส่งผลให้จะบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมกับเสรีชนจีน ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565 รวมถึงประเทศไทยมีประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์พกพา แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ และสมาร์ตโฟนในปริมาณที่สูงมาก โดยเฉพาะการค้นหาข้อมูลโดยเสรีชนจีน (Search Engine) (National Statistical Office, 2021)

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิใช้สิทธิในการถูกลืมได้ตามมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีรูปแบบในการใช้สิทธิที่คล้ายคลึงกับการใช้สิทธิในการถูกลืม มาตรา 17 ของข้อบังคับสหภาพยุโรป โดยกฎหมายดังกล่าวปรากฏรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมของการคุ้มครอง “สิทธิในการถูกลืม” ในมาตรา 33 ซึ่งอยู่ในหมวด 3 ซึ่งสิทธิในการถูกลืมดังกล่าว เกิดขึ้นจากแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยเป็นสิทธิของบุคคลในการขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่หมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล หรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้อีกไป หรือเมื่อข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสิทธิในการถูกลืมเป็นสิทธิของเจ้าของข้อมูลในการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง โดยการขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ เช่น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ประมวลผลข้อมูลหรือเปิดเผยข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามสัญญาจนเสร็จแล้วทำให้หมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ แม้มาตรา 33 จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมและข้อยกเว้นแต่หลักเกณฑ์รายละเอียดในการใช้สิทธิในการดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้โดยการออกประกาศโดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามมาตรา 96 โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะออกประกาศกำหนดข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแนวทางให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติตามมาตรา 16 (3) ซึ่งจะมีลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรอง ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการออกประกาศดังกล่าว ต่อมาในปี พ.ศ. 2563 หลังจากที่ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป มีผลบังคับ

ใช้กับรัฐสมาชิกในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป ได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ขึ้นจนสำเร็จเป็นแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ส่วนที่ 1 (Guidelines 5/2019 on the criteria of the Right to be Forgotten in the search engines cases under the GDPR (part 1)) โดยแนวปฏิบัตินี้จะเน้นเฉพาะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นเสิร์ชเอนจิน และลบข้อมูลส่วนบุคคลตามคำขอใช้สิทธิในการถูกลืมที่ส่งโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น (European Data Protection Board, 2020)

ทั้งนี้ ในการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิดังกล่าวของไทย จึงต้องศึกษาแนวทางการใช้สิทธิดังกล่าวตามแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป เนื่องจากหากยังไม่มียุทธศาสตร์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมที่มีความชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้การบังคับใช้อาจเกิดปัญหาได้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาขอบเขตในการบังคับใช้สิทธิดังกล่าวว่าจะใช้ได้เพียงใด รวมถึงในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายมีการวางโครงสร้างที่ให้มีกรรมการในคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ อาจเป็นบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญแต่เป็นบุคคลที่มาจากภาครัฐหรือเอกชนได้ และไม่ใช้การปฏิบัติงานเต็มเวลา ซึ่งอาจจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป รวมถึงการมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมให้ต้องศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางกฎหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบจากแนวคิดกฎหมายต่างประเทศ และประเทศไทย แนวปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจินของสหภาพยุโรป และของไทย เพื่อกำหนดแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสิร์ชเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจินในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจินตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาและได้เสนอกำหนดแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ต ในกรณีเสิร์ชเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

2. ศึกษาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจินในต่างประเทศ ในไทย ปัญหาและคดีที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสิร์ชเอนจินที่เหมาะสมในลักษณะกฎหมายลำดับรองในประเทศไทยต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

ปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจิน

ปัจจุบันการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะบนระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้สังคมสมัยใหม่กลายเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดนที่ทุกอย่างเชื่อมถึงกันหมด โดยเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลบนระบบอินเทอร์เน็ตมีการปรากฏเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลที่เกิดจากการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของเสิร์ชเอนจิน (Search Engine) ซึ่งเป็นโปรแกรมค้นหา ที่ถูกออกแบบมาเป็นเครื่องมือใช้งานในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ โดยจะมีวิธีการค้นหาโดยการกรอกข้อมูลหรือคำที่ต้องการค้นหาลงไป แล้วเว็บไซต์จะทำการประมวลผลผลลัพธ์ต่าง ๆ ออกมาให้ผู้ค้นหาข้อมูลทราบ โดยทำการค้นหาจากเว็บไซต์สำหรับค้นหาข้อมูลหรือเรียกว่า Search Engine Site ต่าง ๆ เช่น Google.com Bing.com Yahoo.com เป็นต้น ที่มีหน้าที่ในการสำรวจรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้ง URL (Uniform Resource Locator) รูปภาพ หัวเรื่อง เนื้อหาและลิงก์ที่เข้าถึงเว็บไซต์นั้นไว้และเก็บรวบรวมและจัดทำดัชนีหรือจำแนกเป็นหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและเก็บรวบรวมและแสดงข้อมูลให้กับผู้ใช้บริการผ่านลิงก์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงตามคำค้นหา (Leadford, 2009) ทั้งนี้ หากข้อมูลที่จัดเก็บซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล และมีการนำข้อมูลไปใช้ในการประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจส่งผลให้บุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้รับความเสียหายได้ (Serirak, 2014) โดยผลดังกล่าวเกิดจากการเติบโตอย่างมากของเนื้อหาออนไลน์ซึ่งได้เกิดขึ้นคือการจัดตั้งฐานข้อมูลประเภทต่างๆที่สามารถจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากซึ่งรวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลได้ตลอดไป เนื้อหาทั้งหมดโพสต์ครั้งเดียวจนกว่าจะมีแหล่งที่มายืนยันว่าจะลบออก จึงเป็นที่มาของนิยามคำพูด "อินเทอร์เน็ตไม่เคยลืม" ที่เจฟฟรีย์ โรเซน ได้รับการยอมรับในปี ค.ศ. 2010 “อินเทอร์เน็ตบันทึกทุกอย่างและไม่ลืมอะไร ทุกภาพออนไลน์, อีเมล, โพสต์ทวิตเตอร์ และรายการบล็อกที่เกี่ยวข้องกับเราสามารถเก็บไว้ตลอดไป กับเว็บไซต์ซึ่งรวบรวมและแบ่งปันการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่น่าอับอายจากผู้ใช้ เฟสบุ๊ก, ภาพถ่ายที่ไม่ดีและการพูดต่างๆ บนออนไลน์จะอยู่ตลอดไป” (Rosen, 2010) จึงกลายเป็นปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในปัจจุบัน โดยเมื่อระยะเวลาผ่านไปข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวนั้นอาจส่งผลกระทบต่อผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้ในภายหลัง เช่น เป็นข้อมูลที่ล้าสมัยแล้ว หรือหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ แต่ข้อมูลดังกล่าวซึ่งยังคงอยู่ตลอดบนระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น

ต่อมาได้มีแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล ในรูปแบบของสิทธิที่จะขอให้ผู้ประกอบการให้บริการบนระบบอินเทอร์เน็ตลบข้อมูลส่วนบุคคลของตน โดยแนวคิดนี้พัฒนามาเป็นสิทธิในการถูกลืมหรือสิทธิในการลบ (right to be forgotten/ right to erasure) โดยสหภาพยุโรปและได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมถึงได้มีการกำหนดข้อยกเว้นของสิทธิในการถูกลืม และสภาพบังคับของการฝ่าฝืนสิทธิดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนในข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation) มาตรา 17 ในฐานะกรอบทางกฎหมายด้านการคุ้มครองข้อมูลของสหภาพยุโรป โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิต่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ในอันที่จะลบข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับตนโดยไม่ชักช้า เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บหรือประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลถอนความ

ยินยอมในการประมวลผลข้อมูล เป็นต้น สิทธิในการถูกลืมนี้ได้กำหนดโครงสร้างในการใช้สิทธิไว้อยู่สามส่วน โดยในส่วนแรก เป็นเหตุแห่งการใช้สิทธิ ส่วนที่สอง เป็นกรณีเมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสาธารณะและต้องลบข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ผู้ควบคุมจะต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลต่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ร้องขอให้ลบการเชื่อมต่อหรือสำเนาหรือการทำซ้ำใด ๆ ของข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านั้นโดยผู้ควบคุมดังกล่าว และส่วนที่สาม คือข้อยกเว้นการไม่บังคับใช้สิทธิในการลบ (สิทธิในการถูกลืม) โดยเป็นการกำหนดการใช้สิทธิในการลบ (สิทธิในการถูกลืม) กับผู้ควบคุมข้อมูลทั้งหมดรวมถึงเสิร์ชเอนจินด้วย โดยสิทธิดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการควบคุมผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบ และเพิ่มสิทธิให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่จะใช้การป้องกันข้อมูลของพวกเขาด้วยตัวเอง เนื่องจากหน่วยงานกำกับดูแลไม่สามารถกำกับดูแลการทำงานของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตลอดเวลา (European Digital Rights, n.d.)

แนวปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจิน

ในปี ค.ศ. 2020 คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป ได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ขึ้นจนสำเร็จเป็นแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ส่วนที่ 1 (Guidelines 5/2019 on the criteria of the Right to be Forgotten in the search engines cases under the GDPR (part 1)) โดยแนวปฏิบัตินี้จะเน้นเฉพาะผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นเสิร์ชเอนจิน และลบข้อมูลส่วนบุคคลตามคำขอใช้สิทธิในการถูกลืมที่ส่งโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น (European Data Protection Board, 2020) เพื่อกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิ และข้อยกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ให้มีความครอบคลุมชัดเจนเพิ่มขึ้น เช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถร้องขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งถูกทำให้เข้าถึงได้นานเกินกว่าที่จำเป็น โดยการใช้สิทธิในการขอให้ลบต้องอยู่บนความสมดุลระหว่างการปกป้องความเป็นส่วนตัวส่วนตัวและผลประโยชน์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูล โดยการดำเนินการลบจะต้องมีการประเมินว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาข้อมูลส่วนบุคคลนั้นล้าสมัยหรือไม่ได้รับการอัปเดตหรือไม่ เป็นต้น

ปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสิร์ชเอนจินในประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศไทย มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมตามมาตรา 33 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ต่อมาพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการ ที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ทำให้จะบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมกับเสิร์ชเอนจิน ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป จึงมีความคล้ายคลึงในหลายประเด็น โดยเฉพาะในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมตามมาตรา 33 ซึ่งมีรูปแบบในการใช้สิทธิที่คล้ายคลึงกับการใช้สิทธิในการถูกลืม มาตรา 17 ของข้อบังคับสหภาพยุโรป โดยมีรูปแบบคล้ายคลึงกันตั้งแต่โครงสร้างการใช้สิทธิ ที่แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. เหตุแห่งการใช้สิทธิในการลบ 2. กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ และถูกร้องขอให้สิทธิในการลบดังกล่าวต้องแจ้งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ และ 3. ข้อยกเว้นการใช้สิทธิในการลบ โดยที่ข้อบังคับดังกล่าวที่ได้เริ่มถูกบังคับใช้ไปแล้วก่อนหน้านี้มีความชัดเจนในเชิงปฏิบัติ รวมถึงมี

กรณีศึกษาเกิดขึ้นหลายคดี และยังมีแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเลิร์ชเอนจินที่ชัดเจน ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่เพิ่งบังคับใช้แค่บางส่วนที่เป็นส่วนน้อยในแต่ละมาตรา จะยังคงต้องรอความชัดเจนจากประกาศของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งปัจจุบันยังไม่มีประกาศดังกล่าว

โดยปัจจุบันได้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่เป็นผลงานของศูนย์วิจัยกฎหมายและพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน ฉบับล่าสุด Thailand Data Protection Guideline 3.0 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ทำให้มีมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้นแต่จะเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยภาพรวมแม้ในส่วนของการแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลืม แต่ไม่ได้แสดงรายละเอียดเกณฑ์ในการใช้สิทธิหรือข้อยกเว้นในการใช้สิทธิที่ชัดเจนเหมือนแนวปฏิบัติของสหภาพยุโรปดังกล่าว (Bunaramrueang et al., 2020) และแม้มาตรา 33 จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมและข้อยกเว้น แต่ยังไม่มียละเอียดครอบคลุมชัดเจน โดยยังขาดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ (Kantamane, 2019) โดยเฉพาะกรณีการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเลิร์ชเอนจิน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปรวมถึงการมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมในกรณีของเลิร์ชเอนจิน ซึ่งการที่ยังไม่มีรายละเอียดดังกล่าวอาจส่งผลให้ในการบังคับใช้เกิดปัญหาได้ โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่จะออกประกาศกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการสิทธิในการถูกลืม รวมถึงข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าว

ดังนั้น บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตต่อเลิร์ชเอนจินที่ยังไม่ครอบคลุมชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้ในการบังคับใช้สิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตต่อเลิร์ชเอนจินอาจเกิดปัญหา จึงสมควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิและข้อยกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน ครอบคลุมในลักษณะกฎหมายลำดับรอง เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเลิร์ชเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในกรณีของเลิร์ชเอนจิน การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และเลิร์ชเอนจิน จากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาของศาล เอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาของศาล เอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ในส่วนของการวิจัยข้อ 1. อันเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเลิร์ชเอนจินในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 33 จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมและข้อยกเว้น แต่ยังไม่มียกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลืมและข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวที่ครอบคลุมชัดเจน โดยเฉพาะกรณีการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเลิร์ชเอนจิน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลให้ในการบังคับใช้อาจเกิดปัญหาได้ โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป รวมถึงการมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืม โดยในการใช้สิทธิในการถูกลืมในการดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล ในกรณีของเลิร์ชเอนจินจะมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการใช้อย่างใดในแต่ละกรณี รวมถึงข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าว เช่น การใช้สิทธิในการถูกลืมเลิร์ชเอนจินสามารถลบข้อมูลส่วนบุคคลได้เพียงใด กรณีลักษณะใดถึงจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น แต่เนื่องจากหลักเกณฑ์รายละเอียดในการใช้สิทธิในการดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ อาจจะออกประกาศโดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามมาตรา 96 โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะออกประกาศกำหนดข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแนวทางให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติตามมาตรา 16 (3) ซึ่งจะมีลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรอง ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมีการออกประกาศมา นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าองค์กรบังคับใช้กฎหมายมีการวางโครงสร้างที่ให้มีกรรมการในคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นบุคคลที่มาจากรัฐหรือเอกชนได้และไม่ใช่งานปฏิบัติงานเต็มเวลา ซึ่งอาจจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลในการบังคับใช้สิทธิดังกล่าวอาจเกิดปัญหาได้

ในส่วนของการวิจัยข้อ 2. อันเป็นการศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเลิร์ชเอนจินตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

ผลการวิจัยจากการศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และแนวปฏิบัติในการใช้สิทธิพบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมที่ยังไม่ครอบคลุมชัดเจนในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาในเรื่องขอบเขตการใช้สิทธิพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในการใช้สิทธิในการถูกลืมสามารถใช้สิทธิดังกล่าวนอกอาณาเขตของไทยได้ทุกโดเมนเนม ของ google ที่อยู่นอกไทยได้หรือไม่ ซึ่งประเด็นนี้ ในสหภาพยุโรป ได้มีคำตัดสินคดีคำตัดสินคดี case C-507/17, Google v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) ศาลยุติธรรมของสหภาพยุโรปได้ตัดสินว่าถือว่าไม่มีข้อบังคับภายใต้กฎหมายของสหภาพยุโรปสำหรับ Google และเลิร์ชเอนจินอื่น ๆ เพื่อใช้สิทธิของสหภาพยุโรปที่จะถูกลืมไปทั่วโลก ในการใช้สิทธิในการถูกลืมลบข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทุกโดเมนเนมของ google ศาลได้ตัดสินให้กำหนดขอบเขตของสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดย Google จำเป็นต้องลบ URL ไปยังข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลจากการค้นหาทางอินเทอร์เน็ตที่ดำเนินการภายในสหภาพยุโรปเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในการใช้สิทธิในการ

ถูกสืบค้นข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทุกโดเมนเนมของ google นอกสหภาพยุโรปถือเป็นการใช้สิทธินอกอาณาเขต ดังนั้นหากเทียบเคียงกับการใช้สิทธิในการถูกลบในประเทศไทยตามขอบเขตในการใช้สิทธิดังกล่าว อาจจะจำกัดการใช้สิทธิในการถูกลบได้ โดยการนำ URL ลิงก์นั้นออกในผลการค้นหาตามคำขอใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย ผู้ใช้ในประเทศไทยจะไม่เห็น URL นั้นในผลการค้นหาเมื่อค้นหาในทุกโดเมนเสิร์ชเอนจิน นั้นในไทย เช่น ทุกโดเมนของ google search แต่ผู้ใช้ที่อยู่นอกประเทศไทยจะมองเห็น URL ดังกล่าวในผลการค้นหาในโดเมนของ google search ที่ไม่อยู่ในประเทศไทย แต่จะใช้สิทธิในโดเมนที่อยู่นอกราชอาณาจักรไม่ได้ เนื่องจากการใช้สิทธิในราชอาณาจักรไทยและเป็นการใช้สิทธิฝ่ายเดียวก้าวล่วงอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น และไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยไม่มีสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้สิทธิดังกล่าว

2. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลบตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไทยใช้เป็น การลบ ทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล โดยเป็นการใช้สิทธิในการถูกลบมีการกำหนดรูปแบบที่หลากหลายกว่าของประเทศอื่น กรณีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ดำเนินการในบริบทของกิจกรรมของเสิร์ชเอนจิน จะมีการแตกต่างจากการประมวลผลที่ดำเนินการโดยผู้เผยแพร่เว็บไซต์ของบุคคลที่สาม เช่น เว็บไซต์สื่อที่ให้เนื้อหาหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หากเจ้าของข้อมูลได้รับการลบเนื้อหาข้อมูลส่วนบุคคลที่เฉพาะเจาะจงจะส่งผลให้มีการลบเนื้อหานั้นออกจากรายการผลการค้นหาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องข้อมูลเมื่อมีการค้นหาตามชื่อของบุคคลนั้น ไม่ได้ขยายการลบไปถึงเนื้อหาทั้งหมดบนระบบอินเทอร์เน็ต (Alessi, 2017) โดยเป็นการลบหรือตัดการเชื่อมต่อ (Delink หรือ unlink) URL กับเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมประมวลผลออกมาเท่านั้นไม่มีสิทธิไปลบถึงข้อมูลส่วนบุคคลในเว็บไซต์ต้นฉบับได้ เพราะข้อมูลส่วนบุคคลนั้นยังอยู่ในความควบคุมขององค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเว็บไซต์ดังกล่าว (Sangsuvan, 2021) โดยที่เนื้อหาดังกล่าวจะยังคงสามารถใช้ได้โดยใช้เกณฑ์การค้นหาอื่น ๆ คำขอให้ลบไม่ส่งผลให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกลบอย่างสมบูรณ์ ข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกลบออกจากเว็บไซต์ต้นทางหรือจากดัชนีและแคชของเสิร์ชเอนจิน

ทั้งนี้ ในกรณีนี้เนื่องจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้มีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเลือกที่จะร้องขอให้ทำลายข้อมูล หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลอาจไม่สามารถทำได้ เพราะไม่สามารถไปทำลายข้อมูล หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุตัวบุคคลกับข้อมูลเว็บไซต์ต้นฉบับโดยตรง ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในการร้องขอใช้สิทธิในการถูกลบอาจต้องกำหนดรูปแบบในการใช้สิทธิในลักษณะเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมกับเสิร์ชเอนจิน เพราะหากการร้องขอใช้สิทธิในการถูกลบในรูปแบบตัวเลือกเพียงรูปแบบเดียวที่เสิร์ชเอนจินไม่สามารถทำได้ ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก็ยังคงไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้สิทธิดังกล่าว

3. หลักเกณฑ์การใช้สิทธิในการถูกลบของประเทศไทยในกรณีของเสิร์ชเอนจิน เนื่องจากแม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลบตามมาตรา 33 แต่ยังไม่ได้มีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิดังกล่าวอย่างชัดเจนจึงต้องศึกษาแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลบมาตรา 17 ในกรณีของเสิร์ชเอนจินภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปส่วนที่ 1 เนื่องจากหลักเกณฑ์การใช้สิทธิในการถูกลบของประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับของสหภาพยุโรปเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ใช้สิทธิดังกล่าว ดังนี้

(1) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอาจร้องขอให้สิทธิในการถูกลืมต่อเสิร์ชเอนจิน หลังจากพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลซึ่งแสดงในผลการค้นหาเหล่านั้นหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม หรือการประมวลผลโดยเสิร์ชเอนจิน เหตุแห่งการใช้สิทธินี้ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถร้องขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งถูกทำให้เข้าถึงได้นานเกินกว่าที่จำเป็นสำหรับการประมวลผลของเสิร์ชเอนจิน โดยการใช้สิทธิในการขอให้ลบต้องอยู่บนความสมดุลระหว่างการปกป้องความเป็นส่วนตัวและผลประโยชน์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูล โดยการดำเนินการลบจะต้องมีการประเมินว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีข้อมูลส่วนบุคคลนั้นล้าสมัยหรือไม่ได้รับการอัปเดตหรือไม่ โดยเจ้าของข้อมูลอาจร้องขอให้ลบเนื้อหาที่เห็นได้ชัดว่าข้อมูลส่วนบุคคลไม่ถูกต้องเนื่องจากระยะเวลาหรือล้าสมัย การประเมินดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประมวลผลของข้อมูลดังกล่าว และระยะเวลาในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลเดิมเพื่อวิเคราะห์คำขอใช้สิทธิดังกล่าว

(2) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ต่อไป ในกรณีดังกล่าวไม่น่าจะมีการใช้สิทธิดังกล่าวส่งคำขอลบโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลของเสิร์ชเอนจิน เนื่องจากผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมคือผู้เผยแพร่เว็บไม่ใช้เสิร์ชเอนจินที่จัดทำขึ้นข้อมูล คำยินยอมต้องเป็นการเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการประมวลผล โดยเฉพาะคำยินยอมที่ดำเนินการโดยเชื่อมต่อกับกิจกรรมของเสิร์ชเอนจิน ในทางปฏิบัติจึงแทบเป็นไปไม่ได้เลยที่เสิร์ชเอนจิน จะขอความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนที่จะประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจกรรมการดังกล่าว

(3) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 32 (1) และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อาจปฏิเสธคำขอตามมาตรา 32 (1) (ก) หรือ (ข) ได้ หรือเป็นการคัดค้านตามมาตรา 32 (2)

เจ้าของข้อมูลสามารถร้องขอให้สิทธิต่อเสิร์ชเอนจินในการลบผลการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลเมื่อเจ้าของข้อมูลคัดค้านการประมวลผล และในกรณีที่ไม่มีเหตุผลที่ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับการประมวลผลโดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เสิร์ชเอนจินต้องมีการพิจารณาให้เห็นถึงเหตุผลอันชอบธรรมที่ปฏิเสธไม่ได้ในการประมวลผลส่วนบุคคลที่สำคัญยิ่งกว่าผลประโยชน์และสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกระบุผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงข้อยกเว้นใด ๆ ที่มีให้ภายใต้มาตรานี้ ในกรณีนี้ “สถานการณ์เฉพาะ” ของเจ้าของข้อมูลจะอยู่ภายใต้การร้องขอการลบข้อมูลส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่นผลการค้นหาสร้างความเสียหายให้กับเจ้าของข้อมูลเมื่อสมัครงานหรือทำลายชื่อเสียงของเขาในชีวิตส่วนตัว และเมื่อต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในข้อมูล นอกเหนือไปจากเกณฑ์ในการจัดการคำร้องใช้สิทธิในการถูกลืม เช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้มีบทบาทเป็นบุคคลสาธารณะ ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเจ้าของข้อมูลแต่ส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวถือเป็นการแสดงความเกลียดชัง การใส่ร้าย การหมิ่นประมาท หรือความผิดที่คล้ายคลึงกันที่แสดงต่อเจ้าของข้อมูลตามคำสั่งศาล ข้อมูลส่วนบุคคลดูเหมือนจะเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการยืนยันแต่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

(4) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ เจ้าของข้อมูลอาจขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลซึ่งได้รับการประมวลผลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ คือ เฉพาะหมวด 3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เท่านั้น

5. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลืมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีต้องการให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอยู่ทั้งเสิร์ชเอนจินและเว็บไซต์เผยแพร่สื่อออนไลน์ การใช้สิทธิในการถูกลืมหากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเลือกใช้สิทธิต่อเว็บไซต์เผยแพร่สื่อออนไลน์ซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้นฉบับจึงเป็นแนวทางที่ง่ายและเร็วที่สุดในการลบข้อมูลส่วนบุคคลได้ทั้งเว็บไซต์ต้นฉบับและทางเสิร์ชเอนจินทั้งหมด ซึ่งจะเป็นประโยชน์และได้ผลรวดเร็วในการลบข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่าการที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลใช้สิทธิผ่านทางเสิร์ชเอนจินโดยตรง ดังกล่าว (Verschaeve, 2020)

6. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับข้อยกเว้นการใช้สิทธิในการถูกลืมของประเทศไทยในกรณีของเสิร์ชเอนจิน การใช้สิทธิในการถูกลืมไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดที่เจ้าของข้อมูลจะร้องขอใช้สิทธิได้ในทุกกรณีแม้เข้าหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิตามมาตรา 33 วรรค 1 แต่หากเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 33 วรรค 2 ก็ไม่สามารถใช้สิทธิได้ โดยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับข้อยกเว้น มีดังนี้

(1) การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

คำขอต่อเสิร์ชเอนจิน ซึ่งไม่ได้เป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว แต่เป็นการประมวลผลระบุข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับบุคคลนี้และการสร้างโปรไฟล์ของเจ้าของข้อมูล กรณีนี้จะต้องพิจารณาว่าสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะมีเหนือกว่าผลประโยชน์ของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไป โดยการสร้างความสมดุลขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงหลายประการที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจดังกล่าวซึ่งรวมถึงลักษณะของข้อมูลและความอ่อนไหวของข้อมูลของชีวิตส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูล โดยความสนใจดังกล่าวมีแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบทบาทของเจ้าของข้อมูลในชีวิตสาธารณะว่าเป็นบุคคลสาธารณะหรือไม่

(2) การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24 (1) หรือ (4) แบ่งออกเป็น 2 กรณี

2.1 การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24 (1)

เสิร์ชเอนจินต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าการลบเนื้อหาบางส่วนในหน้าผลการค้นหาเป็นอุปสรรคร้ายแรงหรือขัดขวางไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือประวัติศาสตร์หรือวัตถุประสงค์ทางสถิติโดยสิ้นเชิง

2.2 การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24(4)

โดยหลักเสิร์ชเอนจินในไทยไม่ใช่หน่วยงานสาธารณะดังนั้นจึงไม่ใช้อำนาจสาธารณะด้วยตนเอง แต่สามารถใช้อำนาจเหล่านั้นได้หากเป็นผลมาจากกฎหมายของรัฐในการให้อำนาจหลักเสิร์ชเอนจินซึ่งปัจจุบันยังไม่มีให้อำนาจดังกล่าว

(3) การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 26 (5) (ก) หรือ (ข)

เสิร์ชเอนจินในไทยไม่ได้มีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเป็นการจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะด้านสาธารณสุข ซึ่งเสิร์ชเอนจินจะทำได้ต้องได้รับอำนาจตามกฎหมายจากรัฐ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีให้อำนาจดังกล่าว

(4) การใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย

เสรีชนเอนจินในไทยจะใช้ช้อยกเว้นนี้เพื่อปฏิเสธคำขอลบได้ยากเช่นกัน เนื่องจากโดยหลักเสรีชนเอนจินไม่ได้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่เป็นการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอยู่แล้วเกี่ยวกับบุคคลนั้นๆ และจัดทำรายการดัชนี

7. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ

โดยกรรมการในคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่มีข้อกำหนดกำหนดห้ามมิให้เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่น ลูกจ้างพนักงาน ผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนเป็นกรรมการอีกทั้งตามกฎหมายกำหนด ยังมีใช้การปฏิบัติงานเต็มเวลาโดยให้ได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่กำหนดเท่านั้น ทำให้กรรมการเหล่านี้อาจจะไม่มีเวลาในการทำงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูล โดยการใช้สิทธิในการถูกลืมกรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ดำเนินการตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอใช้สิทธิในการถูกลืม เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการได้ โดยกรณีมีการร้องเรียนจำนวนมาก หากจำนวนคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญไม่เพียงพอ และยังคงเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำงานของเสรีชนเอนจินโดยตรง หรือหากกรรมการผู้เชี่ยวชาญไม่มีความเป็นอิสระในการทำงานหรือการทำงานเต็มเวลาอาจทำให้ไม่สามารถเครื่องมือในคุ้มครองการใช้สิทธิในการถูกลืมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของผลการวิจัยข้อ 3. อันเป็นการเพื่อศึกษาและได้เสนอกำหนดแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสรีชนเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

โดยผลการวิจัยเห็นควรกำหนดรายละเอียดเป็นประกาศคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิในการถูกลืมและช้อยกเว้นกรณีเสรีชนเอนจินเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล โดยการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิและช้อยกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน ครอบคลุมในลักษณะกฎหมายลำดับรอง เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตในกรณีเสรีชนเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสรีชนเอนจินในประเทศไทย แม้จะมีการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 33 แต่ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิและช้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวในกรณีของเสรีชนเอนจิน อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Kantamane (2019) ได้ศึกษาการคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืม พบว่ายังขาดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลืมเกี่ยวกับการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ สอดคล้องกับ Bunaramrueang et al. (2020) การใช้สิทธิในการถูกลืมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ให้ทำได้ทั้งลบ ทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล โดยเป็นการใช้สิทธิดังกล่าวโดยขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรวมถึงเสรีชนเอนจินดำเนินการดังกล่าว โดยการใช้สิทธิในการถูกลืมกรณีของเสรีชนเอนจิน สอดคล้องกับการวิจัยของ Alessi (2017) เรื่อง Eternal Sunshine: The Right to Be Forgotten in the European Union after the 2016

General Data Protection Regulation พบว่า การดำเนินการใช้สิทธิในการถูกลบข้อมูลจำกัดไว้เฉพาะผลการค้นหาไม่ได้ ขยายการลบไปถึงเนื้อหาอื่นทั้งหมดบนระบบอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป (European Data Protection Board, 2020) เกี่ยวกับแนวปฏิบัติ 5/2019 เกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลบในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ภายใต้ข้อกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ส่วนที่ 1 พบว่ากรณีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ดำเนินการในบริบทของกิจกรรมของเสิร์ชเอนจิน มีความแตกต่างจากการประมวลผลที่ดำเนินการโดยผู้เผยแพร่เว็บไซต์ของบุคคลที่สาม หากเจ้าของข้อมูลได้รับการลบเนื้อหาข้อมูลส่วนบุคคลที่เฉพาะเจาะจง จะส่งผลให้มีการลบเนื้อหาอื่นนอกจากรายการผลการค้นหาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องข้อมูลเมื่อมีการค้นหาตามชื่อของบุคคลนั้น คำขอให้ลบเนื้อหาไม่ส่งผลให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกลบอย่างสมบูรณ์ ข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกลบออกจากเว็บไซต์ต้นทางหรือจากดัชนีและแคชของเสิร์ชเอนจิน และสอดคล้องกับ Verschaeve (2020) ได้ศึกษาเรื่อง Going Dark or Living Forever: the Right to be Forgotten, Search Engines and Press Archives พบว่า การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ดำเนินการในบริบทของกิจกรรมของเสิร์ชเอนจิน จะแตกต่างจากการประมวลผลที่ดำเนินการโดยผู้เผยแพร่เว็บไซต์ของบุคคลที่สาม หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะใช้สิทธิในการถูกลบต่อเสิร์ชเอนจิน จะส่งผลให้มีการลบเนื้อหาอื่นนอกจากรายการผลการค้นหาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องข้อมูลเมื่อมีการค้นหาตามชื่อของบุคคลนั้น คำขอให้ลบเนื้อหาไม่ส่งผลให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกลบอย่างสมบูรณ์ ข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกลบออกจากสื่อและคลังข้อมูลดิจิทัลอื่น ๆ

จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลบในระบบอินเทอร์เน็ตกรณีเสิร์ชเอนจินตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ พบว่ายังขาดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลบ และกำหนดขั้นตอนแนวปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้สิทธิในการถูกลบ และสอดคล้องกับคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป (European Data Protection Board, 2020) ว่าด้วยแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลบในกรณีของเสิร์ชเอนจิน ภายใต้ข้อกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ส่วนที่ 1 ที่พบว่ายังขาดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิและข้อยกเว้นในใช้สิทธิในการถูกลบในกรณีของเสิร์ชเอนจิน และพัฒนาออกแนวปฏิบัติหลักเกณฑ์การใช้สิทธิในการถูกลบ และข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวในกรณีของเสิร์ชเอนจินโดยเฉพาะ

จากการศึกษาและได้เสนอแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลบในระบบอินเทอร์เน็ต ในกรณีเสิร์ชเอนจินที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิและข้อยกเว้นในการใช้สิทธิในการถูกลบในระบบอินเทอร์เน็ต ดังนี้

ข้อ 1 เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้เสิร์ชเอนจินดำเนินการลบข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งแสดงในผลการค้นหาในเสิร์ชเอนจินหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยการใช้สิทธิในการขอให้ลบต้องอยู่บนความสมดุลระหว่างการปกป้องความเป็นส่วนตัวและผลประโยชน์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ในการเข้าถึงข้อมูล โดยการดำเนินการลบจะต้องมีการประเมินว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีข้อมูลส่วนบุคคลนั้นล้าสมัยหรือไม่ได้รับการอัปเดตหรือไม่

(2) เจ้าของข้อมูลสามารถร้องขอให้สิทธิในการถูกลบเพื่อลบข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลที่ได้ถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยคำยินยอมนั้นต้องเป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นโดยเฉพาะ โดยเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมคือ

ผู้เผยแพร่เว็บไซต์ไม่ใช้สิทธิ์เอนจินที่จัดทำขึ้นข้อมูล จึงไม่มีกรณีที่สิทธิ์เอนจินจะขอความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจกรรมการดังกล่าว

(3) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 32 (1) และสิทธิ์เอนจินไม่อาจปฏิเสธคำขอตามมาตรา 32 (1) (ก) หรือ (ข) ได้ หรือเป็นการคัดค้านตามมาตรา 32 (2) โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้สิทธิ์ต่อสิทธิ์เอนจินในการลบผลการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลเมื่อเจ้าของข้อมูลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และในกรณีที่ไม่มีเหตุผลที่ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยสิทธิ์เอนจิน ซึ่งสิทธิ์เอนจินต้องมีภาระการพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุผลอันชอบธรรมที่ปฏิเสธไม่ได้ในการการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญยิ่งกว่าผลประโยชน์และสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกระบุผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงข้อยกเว้นใด ๆ ที่มีให้ภายใต้มาตรานี้ ในการลบข้อคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในข้อมูลนอกเหนือไปจากเกณฑ์ในการจัดการคำร้องใช้สิทธิ์ในการถูกลืม เช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้มีบทบาทเป็นบุคคลสาธารณะ ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานของเจ้าของข้อมูลแต่ส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวถือเป็นการแสดงความเกลียดชัง การใส่ร้าย การหมิ่นประมาท หรือความผิดที่คล้ายคลึงกันที่แสดงต่อเจ้าของข้อมูลตามคำสั่งศาล หรือข้อมูลส่วนบุคคลดูเหมือนจะเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการยืนยันแต่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

(4) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลของตนซึ่งได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวด 3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ข้อ 2 เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีสิทธิสิทธิในการถูกลืมขอให้สิทธิ์เอนจินดำเนินการลบข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 33 วรรค 1 ตามข้อยกเว้นดังต่อไปนี้

(1) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

คำขอใช้สิทธิ์ในการถูกลืมต่อสิทธิ์เอนจินจะต้องพิจารณาว่าสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะมีเหนือกว่าผลประโยชน์ของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปหรือไม่ โดยการสร้างความสมดุลระหว่างการปกป้องสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงหลายประการที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจดังกล่าวซึ่งรวมถึงลักษณะของข้อมูลและความอ่อนไหวของข้อมูลของชีวิตส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและความสนใจของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูล โดยความสนใจดังกล่าวมีแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบทบาทของเจ้าของข้อมูลในชีวิตสาธารณะว่าเป็นบุคคลสาธารณะหรือไม่

(2) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24 (1)

สิทธิ์เอนจินต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าการลบเนื้อหาในหน้าผลการค้นหาเป็นอุปสรรคร้ายแรงหรือขัดขวางไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสม เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยสิ้นเชิง

(3) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24(4)

สิทธิ์เอนจินไม่ใช้หน่วยงานสาธารณะดังนั้นจึงไม่ใช้อำนาจสาธารณะด้วยตนเอง หรือปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ และยังไม่มียกเว้นกฎหมายไทยให้อำนาจดังกล่าว

(4) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 26 (5) (ก) หรือ (ข)

เสรีชนจีนไม่ได้มีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเป็นการจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเวชศาสตร์ป้องกันหรืออาชีวเวชศาสตร์ ประโยชน์สาธารณะด้านสาธารณสุข

(5) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย

เสรีชนจีนไม่ได้มีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ เพราะเสรีชนจีนจะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอยู่แล้วเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ และจัดทำรายการดัชนีจึงไม่มีความสัมพันธ์กับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะดังกล่าว

สรุปผล

จากการศึกษาเรื่องการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมบนระบบอินเทอร์เน็ต : ศึกษากรณีเสรีชนจีนจะเห็นได้ว่า แม้ประเทศไทยจะมีการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมตามมาตรา 33 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมและข้อยกเว้นแต่ยังไม่ครอบคลุมชัดเจน โดยเฉพาะกรณีการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสรีชนจีนซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิในการถูกลืมดังกล่าว โดยในการใช้สิทธิในการถูกลืมในการดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลในกรณีของเสรีชนจีนจะมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการใช้อย่างใดในแต่ละกรณีรวมถึงข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวอย่างไรใด ควรออกเป็นประกาศรายละเอียดกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวโดยเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรอง โดยในการออกประกาศหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิดังกล่าวของไทยจึงต้องศึกษาแนวทางการใช้สิทธิดังกล่าวตามแนวปฏิบัติ 5/2019 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของเสรีชนจีนภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปซึ่งแนวปฏิบัตินี้จะเน้นเฉพาะผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นเสรีชนจีน เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในกรณีเสรีชนจีน ให้มีความครอบคลุมชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในเรื่องขอบเขตการใช้สิทธิในการถูกลืมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ปัจจุบันแม้จะกำหนดให้ใช้สิทธิในนอกอาณาเขตได้ แต่ถูกจำกัดการใช้สิทธิในการถูกลืมได้เฉพาะเสรีชนจีนใดเมเนมนในไทยเนื่องจากขัดแย้งโดยตรงกับทฤษฎีอธิปไตยและไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืม แต่การดำเนินการใช้สิทธิที่จะ

ถูกสืบไปทั่วโลกในอนาคต อาจเป็นรูปแบบการพัฒนากระบวนการปกป้องข้อมูลระหว่างประเทศ ตลอดจนรวมไปถึง การพัฒนาระบบการปกป้องข้อมูลระหว่างประเทศที่สอดคล้องกลมกลืนกันทั่วโลกในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการถูกลืมและขอยกเว้นในรายละเอียดให้ชัดเจนในกฎหมาย ลำดับรองที่เป็นประกาศรายละเอียดกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิและขอยกเว้นให้ครอบคลุมชัดเจน
2. ควรมีการแก้ไขกฎหมายลำดับรองกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำงานของเลิร์ชเอนจินโดยตรง เป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่มีความเป็นอิสระและมีเวลาในการทำงาน รวมถึงจำนวนคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นหน่วยงานการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาเจาะลึกเกี่ยวกับการใช้สิทธิในการถูกลืมกรณีเลิร์ชเอนจินและเชื่อมโยง เกี่ยวข้องกับเฟซบุ๊ก เพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้สิทธิในการถูกลืมที่มีการใช้สิทธิในการถูกลืมมากกว่าหนึ่งผู้ควบคุม ข้อมูลส่วนบุคคล และกำหนดแนวทางในการใช้สิทธิได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในระบบ อินเทอร์เน็ตในกรณีเลิร์ชเอนจินของต่างประเทศ และโดยเฉพาะของประเทศไทยตามมาตรา 33 พระราชบัญญัติการ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังไม่ครอบคลุมชัดเจน โดยเฉพาะกรณีการใช้สิทธิในการถูกลืมในกรณีของ เลิร์ชเอนจิน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป โดยเฉพาะการมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ สิทธิในการถูกลืม และโดยลักษณะเฉพาะของเลิร์ชเอนจินซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการประมวลผล ระบุข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับบุคคลนั้นและการสร้างดัชนีของข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลดังกล่าว และในทาง ปฏิบัติจึงแทบเป็นไปไม่ได้เลยที่เลิร์ชเอนจินจะขอความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ก่อนที่จะ ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจกรรมการดังกล่าว หาก เจ้าของข้อมูลได้รับการลบเนื้อหาข้อมูลส่วนบุคคลที่เฉพาะเจาะจงจะส่งผลให้มีการลบเนื้อหานั้นออกจากรายการผล การค้นหาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องข้อมูลเมื่อมีการค้นหาตามชื่อของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตาม เนื้อหาดังกล่าวจะยังคง สามารถเข้าใช้ได้โดยใช้เกณฑ์การค้นหาอื่น ๆ คำขอให้ลบไม่ส่งผลให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกลบอย่างสมบูรณ์ ข้อมูลส่วน บุคคลจะไม่ถูกลบออกจากเว็บไซต์ต้นทางหรือจากดัชนีและแคชของเลิร์ชเอนจิน โดยในการใช้สิทธิในการถูกลืมในการ ดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลในกรณี ของเลิร์ชเอนจินจึงต้องมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการใช้อย่างใดในแต่ละกรณีรวมถึงขอยกเว้นในการใช้สิทธิดังกล่าวที่ ครอบคลุมชัดเจนสอดคล้องกับการประมวลผลของเลิร์ชเอนจิน โดยออกประกาศรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการใช้ สิทธิและขอยกเว้นดังกล่าวในลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรอง โดยสอดคล้องกับแนวทางการใช้สิทธิดังกล่าวตามแนว ปฏิบัติ ของสหภาพยุโรปดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิในการถูกลืมในกรณีเลิร์ชเอนจิน ให้มีความ ครอบคลุมชัดเจนยิ่งขึ้น

References

- Alessi, S. (2017). Eternal Sunshine: The Right to Be Forgotten in the European Union after the 2016 General Data Protection Regulation. *Emory International Law Review*, 32(1), 145–171. <https://scholarlycommons.law.emory.edu/eilr/vol32/iss1/4>
- Bunaramrueang, P. et al. (2020). *Thailand Data Protection Guideline 3.0*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- European Data Protection Board. (2020). *Guidelines 5/2019 on the criteria of the Right to be Forgotten in the search engines cases under the GDPR (part 1). Version 2.0*. Retrieved October 15, 2020, from https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201905_rtbsearchengines_afterpublicconsultation_en.pdf
- European Digital Rights. (n.d.). *Key Aspects of the Proposed General Data Protection Regulation Explained: What are they? Why are they Important? What are Common Misconceptions? What can be Improved?*. Retrieved November 20, 2017, from <https://edri.org/files/GDPR-key-issues-explained.pdf>
- Kantamane, Y. (2019). Protection of the Right to Be Forgotten. *Suthiparithat*, 33(108), 14–26.
- Leadford, J. L. (2009). *Search Engine Optimization Bible* (2nd ed.). Indianapolis: Wiley.
- Lee, E. (2016). *Recognizing Right in Real Time: The Role of Google in the EU Right to be Forgotten*. Retrieved April 10, 2020, from https://lawreview.law.ucdavis.edu/issues/49/3/Articles/49-3_Lee.pdf
- National Statistical Office. (2021). *Summary the 2020 Household Survey on the Use of Information and Communication Technology*. Bangkok: Statistical Forecasting Division National Statistical Office.
- Rosen, J. (2010). *The Web Means the End of Forgetting*. Retrieved April 10, 2020, from <http://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>
- Sangsuvan, K. (2021). The Right to Be Forgotten under the Personal Data Protection Act B.E. 2562. *Mae Fah Luang University Law Journal*, 4(1), 13–53.
- Serirak, N. (2014). *Privacy: Thoughts, Knowledge, Truth and Development on Personal Data Protection in Thailand*. Bangkok: P. Press.
- Verschaeve, S. (2020). *Going Dark or Living Forever: The Right to Be Forgotten, Search Engines and Press Archives*. Retrieved April 10, 2021, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3669865
-